

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Η κατοχή της εξουσίας δεν εγγυάται την ευτυχία

Τίτλος:

«Από την τυραννία ... στη δημοκρατία»

Συγγραφή: ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤΑΜΟΣ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΜΑΡΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας,

Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Από την τυραννία ... στη δημοκρατία

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρία Τσούμαρη

Δημιουργία σεναρίου

Θεόδωρος Στάμος.

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 15-12-2014 έως 12-01-2015.

Σχολική μονάδα

Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ευόσμου.

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ενότητα 3^η: Η κατοχή της εξουσίας δεν εγγυάται την ευτυχία, [Ξενοφών, «Γέρων» 4.6-9].

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής Ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

Ιστορία

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Χρονική διάρκεια

9 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας.

II. Εικονικός χώρος: Φάκελος του μαθήματος στο GoogleDrive.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή ↓

Για την υλοποίηση του σεναρίου ήταν δεδομένη η εξοικείωση από την πλευρά των μαθητών με εργαλεία των ΤΠΕ, όπως λογισμικά παρουσιάσεων και επεξεργασίας κειμένων, πλοήγηση στο διαδίκτυο, μηχανές αναζήτησης.

Χρειάστηκε επιπλέον α) να παρουσιαστεί σε ένα εισαγωγικό μάθημα η λειτουργία και η χρηστικότητα του λογισμικού του εννοιολογικού χάρτη, το οποίο δεν γνώριζαν οι μαθητές και β) να δημιουργηθούν πέντε λογαριασμοί Gmail – ένας για κάθε ομάδα και ένας επιπλέον για τη διδάσκουσα – γιατί προκρίθηκε η χρήση του Google Drive για την εφαρμογή του σεναρίου, καθώς επιτρέπει την εξ αποστάσεως ασύγχρονη συνεργασία των μελών των ομάδων και οι μαθητές ήταν εξοικειωμένοι με τη χρήση του. Δημιουργήθηκε έτσι στο Google Drive του λογαριασμού της διδάσκουσας ειδικός φάκελος με τον τίτλο του σεναρίου «Από την τυραννία ... στη δημοκρατία», στον οποίο δόθηκε πρόσβαση σε όλες τις ομάδες. Στον φάκελο αυτό αναρτήθηκαν σταδιακά τα Φύλλα Εργασίας κάθε Φάσης και οι εργασίες των μαθητών.

Σημαντικότερη βέβαια προϋπόθεση για την υλοποίηση του σεναρίου, όπως σημειώνει και ο συντάκτης του, παραμένει η διάθεσή των μαθητών για συνεργασία και η επικέντρωση της προσοχής τους στο παραγόμενο κάθε φορά έργο καθώς και η θετική στάση του εκπαιδευτικού αναφορικά με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Ο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

χωρισμός σε ομάδες έγινε με πρωτοβουλία των μαθητών πριν την έναρξη του σεναρίου.

Ως προς την υλικοτεχνική υποδομή, χρησιμοποιήθηκαν τέσσερις υπολογιστές στην σχολική τάξη με πρόσβαση στο διαδίκτυο και προβολικό μηχάνημα με σύνδεση σε φορητό Η/Υ και πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Θεόδωρος Στάμος: «Από την τυραννία ... στη δημοκρατία», Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, Γ΄ Γυμνασίου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές, όπως προβλέπεται από τον συντάκτη του σεναρίου, προσεγγίζουν το κείμενο σε τρεις φάσεις. Κατά Α΄ Φάση επιχειρείται, με εργασία σε ομάδες, η συντακτική και η νοηματική προσπέλαση του κειμένου. Μέσω των εννοιολογικών χαρτών γίνεται μια πρώτη προσπάθεια να τεθούν σε μια σειρά βασικοί ονοματικοί και ρηματικοί όροι των προτάσεων του κειμένου, ώστε να φτάσουν οι μαθητές στη μετάφρασή του με τη βοήθεια γλωσσικών σχολίων. Συγκρίνοντας τη μεταφραστική τους απόπειρα με αυτές της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα, τους δίνεται η δυνατότητα να αντιληφθούν, να εξηγήσουν τα τυχόν μεταφραστικά τους λάθη και να προβληματιστούν. Όταν η μετάφραση του κειμένου είναι ολοκληρωμένη, καλούνται να προσεγγίσουν νοηματικά το κείμενο με τη βοήθεια προοργανωτών, ώστε να καταλήξουν στη δημιουργία ενός πολυτροπικού κειμένου, για μεγαλύτερη νοηματική εμβάθυνση. Κατά τη Β΄ Φάση, μετά από ένα σύντομο πέρασμα από τα πολιτεύματα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

της ελληνικής αρχαιότητας, βάρος δίνεται στην κριτική προσέγγιση της τυραννίας τόσο σε επίπεδο μορφής διακυβέρνησης (χαρακτηριστικά, μέθοδοι που χρησιμοποιούνται, μορφές που έλαβε στη σύγχρονη ιστορία) όσο και σε γλωσσολογικό επίπεδο (αλλαγή της σημασίας της λέξης «τύραννος» από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα). Τέλος, οι μαθητές οδηγούνται στην παραγωγή μιας επιστολής, την οποία θα αποστείλουν σε μια πολιτική εφημερίδα, με αντικείμενο προβληματισμού το πολίτευμα της Δημοκρατίας ως τρόπος διακυβέρνησης, κάτι που ίσως αποτελεί τη μεγαλύτερη μαθησιακή αξία του συγκεκριμένου σεναρίου. Στη Γ΄ Φάση παρουσιάζουν το παραγόμενο έργο τους και ακολουθεί συζήτηση και προβληματισμός.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Με τις τρέχουσες οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις έχουν αναδυθεί φωνές σχετικά με τη μορφή και τον τρόπο άσκησης της εξουσίας σήμερα. Ο προβληματισμός επιτείνεται, εάν κανείς εμμένει μόνο στις αστοχίες της Δημοκρατίας, χωρίς να λαμβάνει υπόψη ότι η Δημοκρατία δεν είναι παρά η διαρκής και επίπονη προσαρμογή των θεσμών σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο (Μανδραβέλης, 2009). Άλλωστε, δεν είναι λίγες οι φορές που στον καθημερινό λόγο των μαθητών γίνονται νύξεις και αφήνονται υπαινιγμοί για το σημερινό δημοκρατικό πολίτευμα.

Στο πλαίσιο της παραπάνω προβληματικής, η ενασχόληση του μαθητή με το σενάριο αυτό του επιτρέπει να προσεγγίσει κριτικά τις διάφορες μορφές άσκησης της εξουσίας, και κυρίως του τυραννικού πολιτεύματος. Παράλληλα, του δίνεται η δυνατότητα να οδηγηθεί στη διαμόρφωση θετικής στάσης αναφορικά με τη Δημοκρατία, μολονότι αφήνεται να εννοηθεί ότι υπάρχουν πολλές προϋποθέσεις για την ορθή εφαρμογή της. Έτσι, παρέχεται το πλαίσιο στους μαθητές να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της εποχής μας με κριτικό πνεύμα (Κουτσογιάννης,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2010α). Επιπρόσθετα, το γεγονός ότι τέτοιου είδους θέματα αποτελούσαν αντικείμενο προβληματισμού και πριν από εικοσιπέντε περίπου αιώνες, αναδεικνύει τη διαχρονικότητα αυτών των ζητημάτων αλλά και τη δύσκολη προβληματική τους.

Το προτεινόμενο σενάριο εντάσσεται στην παιδαγωγική *θεωρία του κοινωνικού δομισμού* του Βιγκότσκι. Βάσει αυτής της θεωρίας, ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι να διευκολύνει, να υποστηρίζει και να εμπλουτίζει τη μαθησιακή διαδικασία, μέσα από την οποία ο μαθητής οικοδομεί γνώσεις και εργαλεία σκέψης. Η ανάπτυξή τους συνδέεται με τις ποικίλες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και για αυτόν τον λόγο η εκπαίδευση πρέπει να προωθεί την ομαδική εργασία, στην οποία το παιδί είναι ικανότερο και εξυπνότερο από ό,τι στην ατομική εργασία (Βιγκότσκι, 1988). Ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει τον ρόλο του υποστηρικτή και συντονιστή της δραστηριότητας, προκειμένου οι μαθητές να κατανοήσουν και νοηματοδοτήσουν τις εμπειρίες τους σε ένα κοινωνικό πλαίσιο. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει «το παιδί από κοινού με άλλους, με καθοδήγηση ή με βοήθεια μπορεί πάντα να αποδίδει περισσότερα και να επιλύει δυσκολότερες ασκήσεις από ό,τι μόνο του» (Βιγκότσκι, 1988, σ. 291).

Από την άλλη, οι νέες τεχνολογίες έχουν εισβάλλει στη ζωή και δεν μπορούμε να παραβλέψουμε τον ρόλο τους. Ειδικά στις ηλικίες των μαθητών μας αποτελούν συχνά το μόνο μέσο για την επικοινωνία τους αλλά και την ενασχόλησή τους με τα μαθήματα. Η ενσωμάτωσή τους στη διδασκαλία μπορεί «να μεταβάλλει θεαματικά το τοπίο της επικοινωνίας, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις νέων κυρίως κειμενικών και επικοινωνιακών δεδομένων» (Κουτσογιάννης, 2010β, σ. 92).

Βάσει των παραπάνω, ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει τον ρόλο του συντονιστή, εμπλουτίζοντας τη μαθησιακή διαδικασία με κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να αξιοποιήσουν με κριτικό πνεύμα τις ΤΠΕ. Αντιμετωπίζοντας κριτικά τις ΤΠΕ επιδιώκεται να κατακτήσουν οι μαθητές τη γνώση, αφού λάβουν από κοινού αποφάσεις στο πλαίσιο των ομάδων τους, και

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αιτιολογώντας τις επιλογές τους. Παράλληλα, μέσω των ΤΠΕ, καλούνται να ενισχύσουν την ενεργητική – κριτική μάθηση και να καλλιεργήσουν μεταγνωστικές δεξιότητες (Γιάννου, 2010). Έτσι, ο εκπαιδευτικός γίνεται «σκαλωσιά» για την εξέλιξη των παιδιών σε ένα επόμενο μαθησιακό στάδιο (Κουτσογιάννης, 2011). Απώτερος στόχος είναι, μέσω του προτεινόμενου σεναρίου, να αποκτήσουν οι μαθητές - έστω και ελάχιστα - ερεθίσματα για τη δυνατότητα κριτικής αντιμετώπισης των τρεχόντων κοινωνικών και πολιτικών ζητημάτων.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές /μαθήτριες:

- Να φέρουν στη μνήμη τους την εξέλιξη των πολιτευμάτων στην αρχαία Ελλάδα.
- Να προβληματιστούν για τις αρνητικές πτυχές που μπορεί να έχουν όλα τα πολιτεύματα.
- Να προβληματιστούν για τις μεθόδους που χρησιμοποίησαν οι τύραννοι κατά την άσκηση της εξουσίας τους.
- Να γνωρίσουν ότι η τυραννία αναβίωσε, κατά κάποιο τρόπο, με διάφορες μορφές στη νεότερη και σύγχρονη ιστορία στον ελλαδικό και ευρωπαϊκό χώρο.
- Να διαμορφώσουν θετική στάση αναφορικά με το δημοκρατικό πολίτευμα.
- Να αντιληφθούν ότι ζητήματα όπως η άσκηση της εξουσίας είναι διαχρονικά, που αποτελούν πάντα αντικείμενο προβληματισμού.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές /μαθήτριες:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να είναι ικανοί, ως ένα βαθμό, να προσπελάσουν συντακτικά και μεταφραστικά ένα αρχαίο κείμενο, με βάση τη σωστή σύνδεση βασικών του όρων.
- Να κατανοήσουν τη σημασιολογική εξέλιξη της λέξης «τύραννος» από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, και να εξαγάγουν τα συμπεράσματά τους για την εξέλιξη της γλώσσας.
- Να προβληματιστούν δημιουργικά για τη σημασία της λέξης «τύραννος» στα σώματα κειμένων.
- Να είναι ικανοί να υποστηρίζουν με προφορικό λόγο τις αποφάσεις και τις επιλογές τους.

Γραμματισμοί

Γλωσσικός – Κλασικός γραμματισμός

Επιδιώκεται οι μαθητές /μαθήτριες:

- Να ασκηθούν στην προσπέλαση του αρχαίου κειμένου, μέσω διαγραμματικής απεικόνισής του, η οποία θα τους βοηθήσει στη μεταφραστική προσέγγισή του.

Νέοι γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές /μαθήτριες:

- Να είναι ικανοί να χρησιμοποιούν εργαλεία των ΤΠΕ, προκειμένου να προσεγγίζουν συντακτικά και μεταφραστικά το αρχαίο κείμενο.
- Να παράγουν με τη βοήθεια των ΤΠΕ πολυτροπικά κείμενα, που θα επιτρέπουν την παραστατικότερη και, κυρίως, τη βαθύτερη νοηματική απόδοση του κειμένου.
- Να έχουν μια πρώτη εξοικείωση με ανοιχτά και διερευνητικά ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης, όπως τα λεξικά της νέας Ελληνικής και τα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σώματα Κειμένων της αρχαίας και νέας ελληνικής της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.

- Να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τις μηχανές αναζήτησης του διαδικτύου, προκειμένου να φέρουν σε πέρας το έργο που τους έχει ανατεθεί.
- Να χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ ως μέσων πρακτικής γραμματισμού, μέσω όχι μόνο για διάβασμα και γράψιμο αλλά και για επικοινωνία.

Κριτικός γραμματισμός

Επιδιώκεται οι μαθητές /μαθήτριες:

- Να αντιμετωπίζουν κριτικά τις μεθόδους που χρησιμοποιούν συχνά οι ασκούντες την εξουσία, για να πάρουν το λαό με το μέρος τους.
- Να συνεισφέρουν στον προβληματισμό για τη συνεισφορά της Δημοκρατίας με το κείμενο που θα συνθέσουν.
- Να ασκούν αυτοκριτική στις επιλογές που κλήθηκαν να λάβουν ως ομάδα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους και να υποστηρίζουν με επιχειρήματα τις θέσεις τους.
- Να ασκούν κριτική στις επιλογές των άλλων ομάδων και να υποστηρίζουν με επιχειρήματα τις θέσεις τους.

Διδακτικές πρακτικές

Επιδιώκεται οι μαθητές /μαθήτριες:

- Να αποκτήσουν θετική στάση για τη συνεργασία.
- Να είναι δημιουργικοί, φέρνοντας σε πέρας το έργο που αναλαμβάνουν.
- Να αυτενεργούν και να λαμβάνουν αποφάσεις για την επίτευξη των στόχων τους.
- Να ασκηθούν στην αυτοαξιολόγηση και στην ετεροαξιολόγηση.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Ο τίτλος της ενότητας «Η κατοχή της εξουσίας δεν εγγυάται την ευτυχία» αποτελεί μια πολύ καλή αφορμή για συζήτηση αναφορικά με τις έννοιες της εξουσίας, της ευτυχίας αλλά και του χρήματος, έννοιες που συχνά παραλληλίζονται ή και ταυτίζονται από τους μαθητές. Επιπρόσθετα, η επαφή τους, μέσω των δραστηριοτήτων, με τα κυριότερα πολιτεύματα της αρχαίας Ελλάδας, αποτελεί έναυσμα για κριτική προσέγγιση όλων των μορφών άσκησης εξουσίας. Κυρίως, όμως, η εστίαση στο τυραννικό πολίτευμα μόνο οφέλη μπορεί να αποφέρει, καθώς θα διαπιστώσουν ότι η κατοχή αυτής της μορφής της εξουσίας, σε όλες τις περιπτώσεις συνοδεύεται από τη βία.

Επομένως, η ενότητα αυτή του σχολικού βιβλίου προσφέρεται για ποικίλους παραλληλισμούς, προβληματισμό και ως ερέθισμα για κριτική προσέγγιση σύγχρονων πολιτικών φαινομένων.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το προτεινόμενο σενάριο βασίζεται στην [Ενότητα 3](#) του σχολικού βιβλίου «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου». Η διαθεματική του προσέγγιση υπηρετεί τους στόχους αφενός του [Βιβλίου του Εκπαιδευτικού](#) (σ. 37) και αφετέρου του [Προγράμματος Σπουδών \(ΔΕΠΠΣ - ΑΠΣ\)](#).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ποικίλες δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ έγινε προσπάθεια να αξιοποιηθούν στο προτεινόμενο σενάριο. Οι μαθητές τις χρησιμοποιούν όχι μόνο για να εντοπίσουν υλικό που χρειάζονται για το έργο που τους έχει ανατεθεί στο πλαίσιο του σεναρίου, αλλά και ως ουσιαστικό εργαλείο για να κατασκευάσουν τη γνώση, αποφεύγεται έτσι τη μεταφορά της από τον εκπαιδευτικό στον μαθητή. Η δημιουργία πολυτροπικών κειμένων, οι παρουσιάσεις, η πλοήγησή τους σε ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

συμβάλλουν στα παραπάνω. Παράλληλα, τις χρησιμοποιούν ως εργαλείο για να κοινοποιήσουν το παραγόμενο έργο τους, συμβάλλοντας έτσι στο γενικότερο προβληματισμό αναφορικά με ένα θέμα που απασχολεί διαχρονικά τις κοινωνίες. Τέλος, οι ΤΠΕ αξιοποιούνται με τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτευχθεί από κοινού το έργο που έχει ανατεθεί στους μαθητές.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 3^η: [Η κατοχή της εξουσίας δεν εγγυάται την ευτυχία.](#)

[Βιβλίο Εκπαιδευτικού](#)

Αρχαία Ελληνικά (Μτφρ.) Ηροδότου Ιστορίες Α΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 8^η: [Τα πολιτεύματα](#)

Ιστορία Α΄ Γυμνασίου:

[Η πόλη κράτος και η εξέλιξη του πολιτεύματος](#)

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Γ΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 8^η: [Τα πολιτεύματα και το Σύνταγμα](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

-[Ξενοφών, «Ελληνικά» 2.3.6.-2.3.16.](#) Μτφρ. Ρ. Ρούφος. [1966] 2000. *Ξενοφώντος Ελληνικά*. Ι–ΙΙ. Αθήνα: Ωκεανίδα. [1η έκδ. Αθήνα: Γαλαξίας].

[Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό](#)

Ιστοσελίδες

Βικιπαίδεια [Ελεύθερη διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια]

-[Ιέρων Α΄ των Συρακουσών](#)

-[Πεισίστρατος](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[-Περίανδρος](#)

[-Τριάκοντα Τύραννοι](#)

[Γλωσσικά σχόλια Ενότητας 3: Η κατοχή της εξουσίας δεν εγγυάται την ευτυχία](#)
[Ιστοχώρος Στάμου Θεοδώρου στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο].

[Δύο ολιγαρχικές εκτροπές του πολιτεύματος](#) - Αθηναϊκό πολίτευμα [πηγή: Ελληνική Ιστορία στο διαδίκτυο - Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού].

Ζενάκος, Α. [«Ο σοφός τύραννος»](#) [πηγή: εφημερίδα «Το Βήμα» 25/01/2004].

Ζενάκος, Α. [«Πεισίστρατος περίπου 600-527 π.Χ.»](#) [πηγή: εφημερίδα «Το Βήμα» 14/12/2003].

[η-Τάξη](#) [Πλατφόρμα Ηλεκτρονική Σχολική Τάξη για την υποστήριξη της υπηρεσίας Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Τάξης του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου].

[Ιέρων](#) [πηγή: Δικτυακός τόπος του Δήμου Τήλου].

Μαλιγκούδης, Φ. [«Η Αθηναϊκή Δημοκρατία»](#) [Ιστοχώρος «Εκηβόλος», Αναδημοσίευση από το Αφιέρωμα -Ιστορικά -Ελευθεροτυπία, 25, 06-04 –2000].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

[-Ηλεκτρονικά λεξικά](#)

[-Σώματα κειμένων](#)

[Τα δικτατορικά καθεστώτα της Μεσοπολεμικής Ευρώπης \(1917 - 1939\)](#) [πηγή: ΕΚΕΒΙ - Εθνικό Κέντρο Βιβλίου].

[Text2MindMap](#) [Λογισμικό δημιουργίας εννοιολογικού χάρτη].

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Το σενάριο εφαρμόστηκε παραμονές των Χριστουγέννων και την εβδομάδα που ακολούθησε μετά τις διακοπές σε ένα τμήμα εικοσιτεσσάρων μαθητών της Γ΄ Γυμνασίου που είχε εμπειρία υλοποίησης και άλλων αντίστοιχων διδακτικών προτάσεων στο παρελθόν. Δεν χρησιμοποιήθηκε το εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών, γιατί δεν ήταν διαθέσιμο τις ώρες της εφαρμογής, αλλά τέσσερις

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

φορητοί υπολογιστές, ένας του σχολείου, ένας της διδάσκουσας και δύο των μαθητών στην αίθουσα του τμήματος.

Οι μαθητές από προηγούμενο μάθημα είχαν ήδη χωριστεί σε τέσσερις ομάδες, είχαν δημιουργήσει τους λογαριασμούς τους στο Gmail, τους είχαν κοινοποιήσει στη διδάσκουσα και είχαν αποκτήσει πρόσβαση στον φάκελο του μαθήματος στο Google Drive όπου βρίσκονταν αναρτημένα τα Φύλλα Εργασίας και όπου οι ομάδες θα κατέθεταν τις εργασίες τους (όπως έχει αναφερθεί στο κεφάλαιο [Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή](#)).

Το σενάριο υλοποιήθηκε σε τρεις φάσεις, συνολικής διάρκειας 9 διδακτικών ωρών.

Α΄ Φάση

(Εξοικείωση με τη χρήση λογισμικού εννοιολογικού χάρτη -1 διδακτική ώρα. Συντακτική και νοηματική προσέγγιση του κειμένου -3 διδακτικές ώρες)

Μία εισαγωγική ώρα αφιερώθηκε στην παρουσίαση της λειτουργίας του λογισμικού δημιουργίας εννοιολογικού χάρτη [Text2MindMap](#) που ενθουσίασε τους μαθητές.

Σε επόμενο διδακτικό δίωρο μετά την ανάγνωση του εισαγωγικού σημειώματος και του κειμένου για τον προϊδεασμό των μαθητών, οι ομάδες κατέβασαν στον υπολογιστή τους το [1ο Φύλλο Εργασίας](#) με τρεις δραστηριότητες για κάθε ομάδα.

Η πρώτη δραστηριότητα του 1^{ου} Φύλλου Εργασίας αφορά τη δημιουργία εννοιολογικού χάρτη δύο περιόδων ή μίας περιόδου και μίας ημιπεριόδου του κειμένου, στον οποίο συνδέονται διαγραμματικά το ρήμα, το υποκείμενο, το αντικείμενο/κατηγορούμενο και τα απαρέμφατα, οι μετοχές με τα υποκείμενα, αντικείμενα/κατηγορούμενά τους. Επειδή οι μαθητές δεν ήταν και τόσο εξοικειωμένοι με την σχηματική παράσταση των συντακτικών δομών στον ψηφιακό εννοιολογικό χάρτη, τους ζητήθηκε να καταρτίσουν πρώτα πίνακα με τους ρηματικούς τύπους, τα υποκείμενα, τα αντικείμενα τους κλπ, ώστε να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

διευκολυνθούν στο έργο τους. Οι μαθητές ζήτησαν επανειλημμένα τη συνδρομή της διδάσκουσας, ειδικά η πρώτη ομάδα, όπως ήταν αναμενόμενο, που εργαζόταν σε χωρίο με μακροπερίοδο λόγο και πληθώρα δευτερευουσών προτάσεων. (Βοηθητικά στην πρώτη ομάδα δόθηκε το κείμενο χωρισμένο σε προτάσεις, όπως προτείνει στο παράρτημα ο συντάκτης του σεναρίου.) Οι πρώτες τους απόπειρες αποτύπωσης των συντακτικών σχέσεων σε εννοιολογικό χάρτη ήταν αποτυχημένες και χρειάστηκε να επαναλάβουν αρκετές φορές το εγχείρημά τους.

Η δεύτερη δραστηριότητα ζητά από τους μαθητές να κάνουν μια πρώτη απόπειρα μετάφρασης του χωρίου εκείνου του οποίου δημιούργησαν τον εννοιολογικό χάρτη, συμπεριλαμβάνοντας τώρα και τους δευτερεύοντες όρους. Βοήθεια δίνεται στους μαθητές μέσω των γλωσσικών σχολίων. Κατόπιν, παραπέμπονται στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, προκειμένου να μελετήσουν τις μεταφραστικές αποδόσεις της ενότητας, ώστε και να διορθώσουν τυχόν λάθη τους και να προβληματιστούν και να μάθουν από αυτά. Οι ομάδες έφεραν με σχετική ευχέρεια σε πέρας αυτή τη δραστηριότητα. Κάθε ομάδα κατόπιν ανέβασε τη διορθωμένη μετάφρασή της σε κοινό έγγραφο Google στο φάκελο του σεναρίου στο GoogleDrive.

Η τρίτη δραστηριότητα, που προβλέπει, με αφετηρία την ολοκληρωμένη πια μετάφραση της ενότητας, να προχωρήσουν οι μαθητές στη δημιουργία ενός πολυτροπικού κειμένου με στόχο τη βαθύτερη νοηματική κατανόηση του κειμένου, δεν πραγματοποιήθηκε στην παρούσα εφαρμογή λόγω έλλειψης χρόνου.

Σε μία επόμενη διδακτική ώρα ακολούθησε η παρουσίαση των εργασιών των ομάδων με τον βιντεοπροβολέα της τάξης, η αυτοαξιολόγησή τους και η αξιολόγησή τους από τις άλλες ομάδες. Η αξιολόγηση έγινε, όπως προβλέπεται και από το σενάριο, βάσει της ορθής συντακτικής προσέγγισης του κειμένου, της μεταφραστικής - έστω και ελεύθερης - απόδοσής του, της αιτιολόγησης των λαθών από την πλευρά των μαθητών, της νοηματικής κατανόησης του κειμένου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συζητήθηκε ξανά σε επίπεδο ολομέλειας η διαγραμματική απόδοση των συντακτικών σχέσεων και επαναλήφθηκε η προσπάθεια ορθής απόδοσής τους σε ηλεκτρονική μορφή, τόσο κατά τη διάρκεια της διδακτικής ώρας όσο και στο σπίτι από τα μέλη των ομάδων. Το νέο εργαλείο ([Text2MindMap](#)) απορρόφησε το ενδιαφέρον των μαθητών και δεν έμεινε χρόνος για εμβάθυνση στο περιεχόμενο του αρχαίου κειμένου.

Η διδάσκουσα ανέθεσε ως χριστουγεννιάτικη εργασία στις ομάδες (ασύγχρονη συνεργασία στο περιβάλλον του GoogleDrive) να καταστρώσουν το ψυχολογικό προφίλ του τυράννου με βάση και την 3^η ερώτηση από τα Φύλλα Εργασίας της Β΄ Φάσης που εστιάζει στο τυραννικό πολίτευμα και αναφέρεται σε έναν τύραννο της αρχαίας Ελλάδας διαφορετικό για κάθε ομάδα. Έργο της κάθε ομάδας ήταν μια πολυτροπική παρουσίαση της προσωπικότητας του κάθε τυράννου και, κυρίως, των τρόπων άσκησης της εξουσίας απ' αυτούς.

Β΄ Φάση

(Προεκτάσεις και προβληματισμοί- 3 διδακτικές ώρες)

Η Β΄ Φάση υλοποιήθηκε μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων. Περιλαμβάνει ένα 2^ο Φύλλο Εργασίας, διαφορετικό για κάθε ομάδα. Οι μαθητές καλούνται, με αφορμή το τυραννικό καθεστώς, να προσεγγίσουν με κριτικό πνεύμα τα πολιτεύματα, με απώτερο στόχο να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι το δημοκρατικό πολίτευμα, μολονότι παρουσιάζει δυσκολίες, είναι ο καλύτερος τρόπος διακυβέρνησης.

Τα Φύλλα Εργασίας έχουν ίδια δομή για όλες τις ομάδες και ως προς το παραγόμενο αποτέλεσμα και ως προς τα εργαλεία των ΤΠΕ που ζητούνται να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές. Ειδικότερα:

Η 1^η ερώτηση είναι κοινή για όλες τις ομάδες και αφορά την εξέλιξη και παρουσίαση των πολιτευμάτων της αρχαίας Ελλάδας. Παρακινεί τους μαθητές να φέρουν στη μνήμη τους γνώσεις που διδάχτηκαν στην Α΄ Γυμνασίου. Ζητείται να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

παραστήσουν σε έναν εννοιολογικό χάρτη ή σε οποιοδήποτε λογισμικό τη διαδοχή των πολιτευμάτων και τα κυριότερα χαρακτηριστικά τους. Με τον τρόπο αυτό καθορίζεται μία κοινή αφετηρία για όλες τις ομάδες.

Η 2^η ερώτηση αφορμάται κυρίως από τις «Ιστορίες» του Ηροδότου αλλά και από ιστορικό παράθεμα της Ιστορίας Α΄ Γυμνασίου. Έργο της κάθε ομάδας είναι και να εντοπίσει στα παραπάνω κείμενα τα επιχειρήματα, αναφορικά με τα εξεταζόμενα πολιτεύματα, και να εκφράσει την άποψή της σχετικά με αυτά, σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου. Κάθε ομάδα εξετάζει διαφορετικά πολιτεύματα σε σχέση με τις άλλες.

Η 3^η ερώτηση εστιάζει στο τυραννικό πολίτευμα και αναφέρεται σε έναν τύραννο της αρχαίας Ελλάδας διαφορετικό για κάθε ομάδα. Έργο της είναι μία πολυτροπική παρουσίαση της προσωπικότητας του κάθε τυράννου και, κυρίως, των τρόπων άσκησης της εξουσίας από αυτούς.

Η 4^η ερώτηση έχει γλωσσικό στόχο. Αποστολή των μαθητών είναι να μεταφερθούν στα Λεξικά και στα Σώματα Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα, ώστε και να βρουν τη σημασιολογική εξέλιξη της λέξης «τύραννος» από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και να εξαγάγουν χρήσιμα συμπεράσματα για τη χρήση της λέξης σε αυθεντικά κείμενα.

Η 5^η ερώτηση παρακινεί τους μαθητές να περιηγηθούν στο χώρο του διαδικτύου, εάν θεωρούν ότι και στη νεότερη - σύγχρονη ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορία αναβίωσε το τυραννικό πολίτευμα της αρχαιότητας με άλλες μορφές, και να παρουσιάσουν ένα τέτοιο πολίτευμα, μίας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Εάν διαφωνούν με την παραπάνω θέση, πρέπει να αιτιολογήσουν τη γνώμη τους.

Η 6^η ερώτηση αποσκοπεί να φέρει τους μαθητές στο παρόν. Μετά από την ενασχόληση τους με τα πολιτεύματα, και κυρίως με το τυραννικό καθεστώς, δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να εκφράσουν τις απόψεις τους για το δημοκρατικό πολίτευμα. Με αφορμή μια φράση του Τσόρτσιλ για τα προβλήματα του

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

δημοκρατικού πολιτεύματος, ζητείται από τους μαθητές να αποστείλουν μια επιστολή σε μια πολιτική εφημερίδα της αρέσκείας τους, εκφράζοντας τις απόψεις τους για το δημοκρατικό πολίτευμα. Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι να αντιληφθούν οι μαθητές ότι η Δημοκρατία μπορεί να είναι το καλύτερο πολίτευμα, μόνο εάν πληρούνται μια σειρά από προϋποθέσεις που αφορούν και τους ίδιους. Με τον τρόπο αυτό γίνεται μια προσπάθεια δημιουργίας του πλαισίου εκείνου που θα επιτρέψει τους μαθητές να αναστοχαστούν την κοινωνική τους συμπεριφορά αλλά και να προβληματιστούν γενικότερα για κοινωνικές και πολιτικές όψεις της πραγματικότητας.

Ειδικότερα:

Πολιτεύματα – Ιέρων (Α΄ Ομάδα)

Οι δραστηριότητες της ομάδας αναφέρονται στη διαδοχή των πολιτευμάτων της αρχαίας Ελλάδας, στον εντοπισμό των βασικών χαρακτηριστικών της αριστοκρατίας, στον τύραννο των Συρακουσών Ιέρωνα, στη σύγκριση της λέξης «τύραννος» στην αρχαιότητα και σήμερα. Επιπρόσθετα, ζητείται διερεύνηση για ανάλογα πολιτεύματα την περίοδο του Μεσοπολέμου στην ελληνική ιστορία, και, τέλος, φτάνουν στο παρόν, καθώς καλούνται, μέσω επιστολής, να εκφράσουν τη γνώμη τους για τη Δημοκρατία.

Πολιτεύματα – Πεισίστρατος (Β΄ Ομάδα)

Στο πλαίσιο αυτής της ομάδας οι δραστηριότητες των μαθητών αφορούν τα πολιτεύματα της αρχαίας Ελλάδας, την κριτική του Ηροδότου για αυτά, τον τύραννο της Αθήνας Πεισίστρατο, τη σύγκριση της λέξης «τύραννος» στην αρχαιότητα και σήμερα, την παρουσίαση ανάλογων πολιτευμάτων στην Ελλάδα μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Καταλήγουν στο σήμερα, καθώς καλούνται, μέσω επιστολής, να εκφράσουν τη γνώμη τους για τη Δημοκρατία.

Πολιτεύματα - Τριάκοντα Τύρανοι (Γ΄ Ομάδα)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το έργο της ομάδας αυτής αφορά τη γνωριμία με τα πολιτεύματα της αρχαίας Ελλάδας, την κριτική του Ηροδότου για αυτά, την παρουσίαση των μεθόδων άσκησης της εξουσίας των Τριάκοντα Τυράννων στην Αθήνα, τη σύγκριση της λέξης «τύραννος» στην αρχαιότητα και σήμερα, την παρουσίαση ανάλογων πολιτευμάτων με την τυραννία στη νεότερη ιστορία των χωρών της νότιας Ευρώπης, καθώς και τον προβληματισμό τους για το σημερινό πολίτευμα της Δημοκρατίας, μέσω αποστολής μιας επιστολής σε πολιτική εφημερίδα.

Πολιτεύματα – Περίανδρος (Δ΄ Ομάδα)

Στόχος της ομάδας αυτής είναι να παρακολουθήσουν τη διαδοχή των πολιτευμάτων στην αρχαία Ελλάδα, να προβληματιστούν για την κριτική του Ηροδότου για αυτά, να αποκτήσουν γνώσεις και να προβληματιστούν για τον τρόπο άσκησης της εξουσίας του τυράννου της Κορίνθου Περίανδρου, να συγκρίνουν τη σημασία της λέξης «τύραννος» στην αρχαιότητα και σήμερα και να εξαγάγουν τα συμπεράσματά τους για την εξέλιξη της γλώσσας, να παρουσιάσουν ανάλογα πολιτεύματα με την τυραννία στη νεότερη ιστορία των χωρών της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης. Τέλος, καλούνται να εκφράσουν τις απόψεις τους για το σημερινό πολίτευμα της Δημοκρατίας.

Η χαλάρωση των διακοπών επηρέασε μάλλον αρνητικά την υλοποίηση αυτής της φάσης του σεναρίου από τους μαθητές. Η προσέγγιση των Φύλλων Εργασίας και η διεκπεραίωση των δραστηριοτήτων ήταν επιλεκτική, οι ρυθμοί αργοί.

Ειδικότερα: Όλες οι ομάδες επιδόθηκαν με ζήλο στην κατάρτιση του νοητικού χάρτη εξέλιξης των πολιτευμάτων με τη χρησιμοποίηση του προσφιλοῦς τους πλέον εργαλείου [Text2MindMap](#) (1^η ερώτηση). Την 2^η ερώτηση των Φύλλων Εργασίας την παραγνώρισαν. Την 3^η ερώτηση, που είχε ανατεθεί ως εργασία στο σπίτι πριν τις διακοπές, μόνο μία ομάδα την ανάρτησε στο φάκελο του σεναρίου στο GoogleDrive. Οι υπόλοιπες τη δούλεψαν στην τάξη. Στην 4^η ερώτηση περιορίστηκαν μόνο σε *Αντιγραφή- Επικόλληση* των ορισμών από τα λεξικά της Πύλης για την Ελληνική

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γλώσσα. Με μεγαλύτερο ενδιαφέρον ασχολήθηκαν με την 5^η ερώτηση που αφορούσε τυραννικά πολιτεύματα στη σύγχρονη ιστορία, με αναζήτηση στοιχείων στο διαδίκτυο. Τέλος, με την 6^η ερώτηση πρόλαβε να ασχοληθεί μόνο μία ομάδα, ενώ οι υπόλοιπες, παρόλο που τους ανατέθηκε ως εργασία στο σπίτι, δεν την έφεραν εις πέρας.

Γ' Φάση

(Παρουσίαση των εργασιών -2 διδακτικές ώρες)

Στη φάση αυτή, οι μαθητές παρουσίασαν τις εργασίες τους με προβολικό μηχάνημα στη σχολική τάξη. Παρουσιάστηκαν οι εργασίες όλων των ομάδων ανά ερώτηση: Πρώτα παρουσιάστηκε η διαγραμματική εξέλιξη των πολιτευμάτων και κατόπιν η παρουσίαση των PowerPoint με τους αρχαίους τυράννους. Ακολούθησε, με αφορμή το κείμενο του σχολικού βιβλίου και τις εργασίες των μαθητών, πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση για τις μεθόδους άσκησης εξουσίας (το τυραννικό μοντέλο: τη χρήση κατασταλτικής βίας ή την εξόντωση κάθε ανθρώπου που αποδεικνύεται ικανότερος από τον ίδιο τον τύραννο και το δημοκρατικό μοντέλο: την αξιοποίηση των ικανών στις κατάλληλες θέσεις).

Ακολούθησε, σε επόμενη ώρα, η παρουσίαση των PowerPoint με τα νεότερα τυραννικά καθεστώτα (ερώτηση 5) και η επιστολή για την αξία της δημοκρατίας (ερώτηση 6) προς το διευθυντή πολιτικής εφημερίδας. Στη συζήτηση που ακολούθησε δόθηκε έμφαση στη σημασία της ελευθεροτυπίας στην κατοχύρωση της δημοκρατίας, καθώς τα γεγονότα της τρομοκρατικής επίθεσης στα γραφεία του σατιρικού περιοδικού Charlie Hebdo είχαν δημιουργήσει έντονο προβληματισμό στους μαθητές για τη λειτουργία της σάτιρας και τα «ορία» της, για τους δημοκρατικούς τρόπους διαχείρισης του αισθήματος της «προσβολής», για τα θεσμικά μέσα υπεράσπισης των δικαιωμάτων, για το ζωτικό πλαίσιο της ελευθερίας έκφρασης και δράσης μέσα σε μια δημοκρατία και την ευθύνη των πολιτών. Η

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

συμμετοχή των μαθητών στον διάλογο ήταν έντονη και συνεργατική, καθώς ο ένας συμπλήρωνε το επιχείρημα του άλλου. Το ενδιαφέρον ήταν ότι πολλοί μαθητές, αν και καταδίκασαν την επίθεση, ωστόσο «κατανοούσαν» τους δράστες που αισθάνονταν προσβεβλημένοι και γύρω από αυτό το θέμα διασταυρώθηκαν διάφορα επιχειρήματα.

Η ενδιαφέρουσα συζήτηση δεν άφησε χρόνο για τη γραπτή αξιολόγηση του σεναρίου από τους μαθητές, όπως το προέβλεπε ο συντάκτης του, με την απάντηση (αωνόμως) του ακόλουθου σύντομου ερωτηματολογίου:

- Τι σας άρεσε και τι όχι από την όλη δραστηριότητα;
- Οι νέες τεχνολογίες πόσο μπορούν να σας βοηθήσουν στην κατάκτηση ή και στην παραγωγή της γνώσης;
- Τι παρατηρήσεις έχετε να κάνετε στον διδάσκοντα τόσο για τα Φύλλα Εργασίας όσο και για τον ρόλο του στη διάρκεια εκπόνησης του σεναρίου;
- Ποιες άλλες επισημάνσεις έχετε να κάνετε;

Ωστόσο στην προφορική τους αποτίμηση της διαδικασίας εκφράστηκαν θετικά για την όλη δραστηριότητα, αλλά θεώρησαν μεγάλο τον όγκο των προβλεπόμενων εργασιών.

Επειδή η εφαρμογή του σεναρίου είχε ήδη υπερβεί τον αρχικά προγραμματισμένο χρόνο (9 ώρες), δεν ανατέθηκε τελικά στους μαθητές και η ανάρτησή των εργασιών σε ιστολόγιο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α΄ ΦΑΣΗ (Συντακτική και νοηματική προσέγγιση του κειμένου)

1^ο Φύλλο Εργασίας [↑](#)

1. Με τη βοήθεια [του εννοιολογικού χάρτη](#) προσπαθήστε να προσπελάσετε συντακτικά το κείμενο. Συγκεκριμένα, δημιουργήστε κόμβους με κεντρική έννοια το **ρήμα** και συνδέστε διαγραμματικά το **αντικείμενο** ή το **κατηγορούμενο** (εάν υπάρχουν). Συνδέστε στο ρήμα τα **απαρέμφατα** και τις **μετοχές** βρίσκοντας τα **υποκείμενα** και τα **αντικείμενα** ή **κατηγορούμενά** τους (εάν υπάρχουν).
2. Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας ένα λογισμικό επεξεργασίας κειμένου, προσπαθήστε να μεταφράσετε το κείμενο μαζί με τους δευτερεύοντες όρους που δε συμπεριλάβατε στον εννοιολογικό χάρτη. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα γλωσσικά σχόλια της ενότητας, είτε από το βιβλίο σας είτε από την [ηλεκτρονική του μορφή](#) στο Ψηφιακό Σχολείο. Εάν χρειαστείτε επιπλέον γλωσσικά σχόλια, μπορείτε να πατήσετε [εδώ](#). Παρακάτω μπορεί να δει κάθε ομάδα το χωρίο του κειμένου στο οποίο θα εργαστεί.

Α ΟΜΑΔΑ

Εἰ δὲ σὺ οἶει ὡς πλείω ἔχων τῶν ἰδιωτῶν κτήματα ὁ τύραννος διὰ τοῦτο καὶ πλείω ἀπ' αὐτῶν εὐφραίνεται, οὐδὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ὡς Σιμωνίδη, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἀθληταὶ οὐχ ὅταν ἰδιωτῶν γένωνται κρείττονες, τοῦτ' αὐτοὺς εὐφραίνει, ἀλλ' ὅταν τῶν ἀνταγωνιστῶν ἤττους, τοῦτ' αὐτοὺς ἀνιά, οὕτω καὶ ὁ τύραννος οὐχ ὅταν τῶν ἰδιωτῶν πλείω φαίνεται ἔχων, τότε εὐφραίνεται, ἀλλ' ὅταν ἐτέρων τυράννων ἐλάττω ἔχη, τούτῳ λυπεῖται· τούτους γὰρ ἀνταγωνιστὰς ἡγεῖται αὐτῷ τοῦ πλούτου εἶναι.

Β ΟΜΑΔΑ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οὐδέ γε θᾶπτόν τι γίγνεται τῷ τυράννῳ ἢ τῷ ιδιώτῃ ὧν ἐπιθυμεῖ. Ὁ μὲν γὰρ ιδιώτης οἰκίας ἢ ἀγροῦ ἢ οἰκέτου ἐπιθυμεῖ, ὁ δὲ τύραννος ἢ πόλεων ἢ χώρας πολλῆς ἢ λιμένων ἢ ἀκροπόλεων ἰσχυρῶν [...].

Γ ΟΜΑΔΑ

Ἀλλὰ μέντοι καὶ πένητας ὄψει οὐχ οὕτως ὀλίγους τῶν ιδιωτῶν ὡς πολλοὺς τῶν τυράννων. Οὐ γὰρ τῷ ἀριθμῷ οὔτε τὰ πολλὰ κρίνεται οὔτε τὰ ὀλίγα, ἀλλὰ πρὸς τὰς χρήσεις.

Δ ΟΜΑΔΑ

ὥστε τὰ μὲν ὑπερβάλλοντα τὰ ἱκανὰ πολλά ἐστί, τὰ δὲ τῶν ἱκανῶν ἐλλείποντα ὀλίγα. Τῷ οὖν τυράννῳ τὰ πολλαπλάσια ἦττον ἱκανά ἐστὶν εἰς τὰ ἀναγκαῖα δαπανήματα ἢ τῷ ιδιώτῃ.

3. Κατόπιν, διαβάστε στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα τις [μεταφραστικές αποδόσεις](#) του κειμένου σας. Εάν κάνατε λάθη, διορθώστε τα. Καλό θα ήταν, όμως, να είστε σε θέση να εξηγήσετε προφορικά τα τυχόν λάθη σας. Ανεβάστε τη διορθωμένη δική σας μετάφραση στο ιστολόγιο της τάξης σας με το αντίστοιχο γράμμα της ομάδας σας π.χ. Α Ομάδα.
4. Ένα μέλος της ομάδας σας αναλαμβάνει να ενώσει σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου τις μεταφράσεις σας σε ένα συνεχές κείμενο, κατεβάζοντας τις μεταφράσεις των τεσσάρων ομάδων που έχουν ανέβει στο ιστολόγιο της τάξης.
5. Αφού μελετήσετε με προσοχή τη μετάφραση του κειμένου, καλείστε να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο, στο οποίο θα αναφέρονται τα βασικά σημεία του ενότητας. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ως βοηθητικά στοιχεία είτε την εισαγωγή του κειμένου (από το βιβλίο σας ή από την [ηλεκτρονική του μορφή](#) στο Ψηφιακό Σχολείο) είτε τα παρακάτω ερωτήματα:
 - Ποιος μιλάει και σε ποιον; Τι ιδιότητα έχει ο ομιλητής;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Ποιες συγκρίσεις κάνει στο κείμενο ο ομιλητής;
- Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν οι τύραννοι;
- Ποιες επιθυμίες έχουν οι τύραννοι και ποιες οι απλοί πολίτες;
- Τι αποδεικνύουν αυτές οι επιθυμίες;
- Ποιο είναι το συμπέρασμα που καταλήγει ο ομιλητής;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Β' ΦΑΣΗ

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Προεκτάσεις και προβληματισμοί) ↑

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΑ – ΙΕΡΩΝ (Α' Ομάδα)↑

Δεν καταφεύγουμε στη λύση Αντιγραφή-Επικόλληση σε καμία δραστηριότητα. Αντίθετα, γράφουμε με δικά μας λόγια, λαμβάνοντας υπόψη και το επικοινωνιακό πλαίσιο της αντίστοιχης δραστηριότητας. Η αξιολόγηση της εργασίας σας θα γίνει και βάσει αυτών των κριτηρίων.

1. Προσπαθήστε να φέρετε στη μνήμη σας τα πολιτεύματα της αρχαίας Ελλάδας. Καλείστε να παρουσιάσετε τη διαδοχική τους εξέλιξη και τα βασικά τους χαρακτηριστικά σε έναν εννοιολογικό χάρτη. Εναλλακτικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε οποιοδήποτε άλλο λογισμικό αρκεί να φαίνεται διαγραμματικά η διαδοχή των πολιτευμάτων και τα χαρακτηριστικά τους. Το κεφάλαιο Η πόλη κράτος και η εξέλιξη του πολιτεύματος από την Ιστορία της Α' Γυμνασίου σίγουρα θα σας βοηθήσει.
2. Μελετήστε από την Ιστορία της Α' Γυμνασίου το παράθεμα με τον τίτλο «Αριστίδην και πλουτίδην» που αναφέρεται στο πολίτευμα της αριστοκρατίας. Γράψτε με τη μορφή σημειώσεων, σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού του πολιτεύματος. Κατόπιν, να διατυπώσετε τις δικές σας σκέψεις σε 50-70 λέξεις, για όσα διαβάσατε.
3. Ένας τύραννος του αρχαίου ελληνικού κόσμου ήταν ο **Ιέρων**, τις σκέψεις του οποίου διαβάζουμε στην ενότητα του σχολικού μας βιβλίου, απόσπασμα από το ομότιτλο έργο του Ξενοφώντα. Καλείστε, σε ένα λογισμικό παρουσίασης, να σκιαγραφήσετε την προσωπικότητα του Ιέρωνα, επιμένοντας στις μεθόδους που χρησιμοποίησε για την άσκηση της εξουσίας του. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τους παρακάτω διαδικτυακούς τόπους ή να βρείτε εσείς

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

άλλους από τη περιήγησή σας στο διαδίκτυο, αρκεί να τους αναφέρετε και να μπορείτε να αιτιολογήσετε προφορικά αυτή σας την επιλογή.

- ο [Ιέρων](#)
- ο [Ιέρων Α΄ των Συρακουσών](#)
- ο [Ιέρων](#)

4. **4.** Μεταφερθείτε στα ηλεκτρονικά λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#). Γράψτε στο πλαίσιο τη λέξη «**τύραννος**» και βρείτε τη σημασία της. Πώς, κατά τη γνώμη σας, από την αρχική σημασία της λέξης «τύραννος» φτάσαμε στη σημερινή; Τι συμπεράσματα βγάξετε για την εξέλιξη της γλώσσας; Στη συνέχεια, πατήστε [Αποστολή στα Σώματα](#), για να δείτε σε αυθεντικά κείμενα τη χρήση της λέξης. Με ποια ή ποιες σημασίες χρησιμοποιείται συνήθως η λέξη στα κείμενα αυτά; Να αιτιολογήσετε τις σκέψεις σας σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, αναφέροντας σχετικά παραδείγματα.
5. Μια περιήγηση στο χώρο του διαδικτύου δείχνει ότι το τυραννικό πολίτευμα της αρχαιότητας, αναβίωσε στη νεότερη ελληνική ιστορία με μια άλλη μορφή. Καλείστε, αφού προβληματιστείτε για την παραπάνω θέση, να αναζητήσετε, να συλλέξετε υλικό και πληροφορίες, να τα αξιολογήσετε και να συνθέσετε μία πολυτροπική παρουσίαση, σε ένα ανάλογο λογισμικό, για ένα τέτοιο πολίτευμα την περίοδο του Μεσοπολέμου (1919-1939) της νεότερης ελληνικής ιστορίας. Να επιμείνετε ιδιαίτερα στις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν για την άσκηση της εξουσίας. Εάν διαφωνείτε με την αρχική θέση της δραστηριότητας, να αιτιολογήσετε την επιλογή σας, σ' ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου.
6. Ο Τσόρτσιλ είπε κάποτε: «κανείς δεν ισχυρίστηκε ότι η Δημοκρατία είναι τέλεια ή πάνσοφη. Αντίθετα, όπως έχει ήδη ειπωθεί, η Δημοκρατία είναι η χειρότερη μορφή διακυβέρνησης – αν εξαιρεθούν βέβαια όλες οι άλλες

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

μορφές που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν» (Μαλιγκούδης, 2000). Λαμβάνοντας ως αφορμή το παραπάνω απόσπασμα, αλλά και χρησιμοποιώντας ό,τι κρίνετε αναγκαίο είτε από τις προηγούμενες δραστηριότητές σας είτε από το [8ο κεφάλαιο](#) της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, καλείστε να αποστείλετε μία επιστολή σε μια πολιτική εφημερίδα, τη διεύθυνση της οποίας μπορείτε να την αναζητήσετε στο διαδίκτυο. Σε αυτήν την επιστολή εκφράζετε τις απόψεις σας για τη Δημοκρατία, για τα χαρακτηριστικά της, τις προϋποθέσεις για τη σωστή λειτουργία της και ό,τι άλλο εσείς κρίνετε απαραίτητο. Φυσικά, μπορείτε να την αναρτήσετε και στο ιστολόγιο της τάξης σας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΑ – ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΣ (Β΄ Ομάδα)↑

Δεν καταφεύγουμε στη λύση Αντιγραφή-Επικόλληση σε καμία δραστηριότητα. Αντίθετα, γράφουμε με δικά μας λόγια, λαμβάνοντας υπόψη και το επικοινωνιακό πλαίσιο της αντίστοιχης δραστηριότητας. Η αξιολόγηση της εργασίας σας θα γίνει και βάσει αυτών των κριτηρίων.

1. Προσπαθήστε να φέρετε στη μνήμη σας τα πολιτεύματα της αρχαίας Ελλάδας. Καλείστε να παρουσιάσετε τη διαδοχική τους εξέλιξη και τα βασικά τους χαρακτηριστικά σε έναν [εννοιολογικό χάρτη](#). Εναλλακτικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε οποιοδήποτε άλλο λογισμικό αρκεί να φαίνεται παραστατικά η διαδοχή των πολιτευμάτων και τα χαρακτηριστικά τους. Το κεφάλαιο [Η πόλη κράτος και η εξέλιξη του πολιτεύματος](#) από την Ιστορία της Α΄ Γυμνασίου σίγουρα θα σας βοηθήσει.
2. Μελετήστε το παράθεμα από τις [«Ιστορίες» του Ηροδότου](#) που αναφέρεται στα επιχειρήματα του Οτάνη αναφορικά με τα πολιτεύματα της [δημοκρατίας](#) και της [μοναρχίας/τυραννίας](#). Γράψτε με τη μορφή σημειώσεων, σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, τα επιχειρήματα του ομιλητή υπέρ και κατά των πολιτευμάτων που εξετάζονται. Κατόπιν, να διατυπώσετε τις δικές σας σκέψεις σε 50-70 λέξεις, για όσα διαβάσατε.
3. Ένας τύραννος του αρχαίου ελληνικού κόσμου ήταν ο **Πεισίστρατος**. Καλείστε, σε ένα λογισμικό παρουσίασης, να σκιαγραφήσετε την προσωπικότητα του Πεισίστρατου, επιμένοντας στις μεθόδους που χρησιμοποίησε για την άσκηση της εξουσίας του. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τους παρακάτω διαδικτυακούς τόπους ή να βρείτε εσείς άλλους από τη περιήγησή σας στο διαδίκτυο, αρκεί να τους αναφέρετε και να μπορείτε να αιτιολογήσετε προφορικά αυτή σας την επιλογή.
 - [Αθήνα: Πορεία προς τη Δημοκρατία - Τυραννίδα](#)
 - [Πεισίστρατος](#)

- ο [«Πεισίστρατος περίπου 600-527 π.Χ.»](#)
4. 4. Μεταφερθείτε στα ηλεκτρονικά λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#). Γράψτε στο πλαίσιο τη λέξη «**τύραννος**» και βρείτε τη σημασία της. Πώς, κατά τη γνώμη σας, από την αρχική σημασία της λέξης «τύραννος» φτάσαμε στη σημερινή; Τι συμπεράσματα βγάζετε για την εξέλιξη της γλώσσας; Στη συνέχεια, πατήστε *Αποστολή στα Σώματα*, για να δείτε σε αυθεντικά κείμενα τη χρήση της λέξης. Με ποια ή ποιες σημασίες χρησιμοποιείται συνήθως η λέξη στα κείμενα αυτά; Να αιτιολογήσετε τις σκέψεις σας σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, αναφέροντας σχετικά παραδείγματα.
5. Μια περιήγηση στο χώρο του διαδικτύου δείχνει ότι το τυραννικό πολίτευμα της αρχαιότητας, αναβίωσε στη σύγχρονη ελληνική ιστορία με μια άλλη μορφή. Καλείστε, αφού προβληματιστείτε για την παραπάνω θέση, να αναζητήσετε, να συλλέξετε υλικό και πληροφορίες, να τα αξιολογήσετε και να συνθέσετε μια πολυτροπική παρουσίαση, σε ένα ανάλογο λογισμικό, για ένα τέτοιο πολίτευμα την περίοδο μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1945) της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Να επιμείνετε ιδιαίτερα στις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν για την άσκηση της εξουσίας. Εάν διαφωνείτε με την αρχική θέση της δραστηριότητας, να αιτιολογήσετε την επιλογή σας, σ' ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου.
6. Ο Τσόρτσιλ είπε κάποτε: «κανείς δεν ισχυρίστηκε ότι η Δημοκρατία είναι τέλεια ή πάνσοφη. Αντίθετα, όπως έχει ήδη ειπωθεί, η Δημοκρατία είναι η χειρότερη μορφή διακυβέρνησης –αν εξαιρεθούν βέβαια όλες οι άλλες μορφές που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν» (Μαλιγκούδης, 2000).Λαμβάνοντας ως αφορμή το παραπάνω απόσπασμα αλλά και χρησιμοποιώντας ό,τι κρίνετε αναγκαίο είτε από τις προηγούμενες δραστηριότητές σας είτε από το [8ο κεφάλαιο](#) της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, καλείστε να αποστείλετε

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μία επιστολή σε μια πολιτική εφημερίδα, τη διεύθυνση της οποίας μπορείτε να την αναζητήσετε στο διαδίκτυο. Σε αυτήν την επιστολή εκφράζετε τις απόψεις σας για τη Δημοκρατία, για τα χαρακτηριστικά της, τις προϋποθέσεις για τη σωστή λειτουργία της και ό,τι άλλο εσείς κρίνετε απαραίτητο. Φυσικά, μπορείτε να την αναρτήσετε και στο ιστολόγιο της τάξης σας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΑ – ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΤΥΡΑΝΝΟΙ (Γ΄ Ομάδα)↑

Δεν καταφεύγουμε στη λύση *Αντιγραφή-Επικόλληση* σε καμία δραστηριότητα. Αντίθετα, γράφουμε με δικά μας λόγια, λαμβάνοντας υπόψη και το επικοινωνιακό πλαίσιο της αντίστοιχης δραστηριότητας. Η αξιολόγηση της εργασίας σας θα γίνει και βάσει αυτών των κριτηρίων.

1. Προσπαθήστε να φέρετε στη μνήμη σας τα πολιτεύματα της αρχαίας Ελλάδας. Καλείστε να παρουσιάσετε τη διαδοχική τους εξέλιξη και τα βασικά τους χαρακτηριστικά σε έναν [εννοιολογικό χάρτη](#). Εναλλακτικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε οποιοδήποτε άλλο λογισμικό αρκεί να φαίνεται παραστατικά η διαδοχή των πολιτευμάτων και τα χαρακτηριστικά τους. Το κεφάλαιο [Η πόλη κράτος και η εξέλιξη του πολιτεύματος](#) από την Ιστορία της Α΄ Γυμνασίου σίγουρα θα σας βοηθήσει.
2. Μελετήστε το παράθεμα από τις [«Ιστορίες» του Ηροδότου](#) που αναφέρεται στα επιχειρήματα του Μεγάβυξου αναφορικά με τα πολιτεύματα της [δημοκρατίας](#) και της [ολιγαρχίας](#). Γράψτε με τη μορφή σημειώσεων, σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, τα επιχειρήματα του ομιλητή υπέρ και κατά των πολιτευμάτων που εξετάζονται. Κατόπιν, να διατυπώσετε τις δικές σας σκέψεις σε 50-70 λέξεις, για όσα διαβάσατε.
3. Γνωστοί τύραννοι του αρχαίου ελληνικού κόσμου ήταν ο **οι Τριάκοντα Τύραννοι**. Καλείστε, σε ένα λογισμικό παρουσίασης, να αναφερθείτε στις μεθόδους που χρησιμοποίησαν για την άσκηση της εξουσίας τους. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τους παρακάτω διαδικτυακούς τόπους ή να βρείτε εσείς άλλους από τη περιήγησή σας στο διαδίκτυο, αρκεί να τους αναφέρετε και να μπορείτε να αιτιολογήσετε προφορικά αυτή σας την επιλογή.
 - [Δύο ολιγαρχικές εκτροπές του πολιτεύματος](#)
 - [-Τριάκοντα Τύραννοι](#)
 - [Ξενοφών, «Ελληνικά» 2.3.6.-2.3.16](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4. 4. Μεταφερθείτε στα ηλεκτρονικά λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#). Γράψτε στο πλαίσιο τη λέξη «**τύραννος**» και βρείτε τη σημασία της. Πώς, κατά τη γνώμη σας, από την αρχική σημασία της λέξης «τύραννος» φτάσαμε στη σημερινή; Τι συμπεράσματα βγάξετε για την εξέλιξη της γλώσσας; Στη συνέχεια, πατήστε *Αποστολή στα Σώματα*, για να δείτε σε αυθεντικά κείμενα τη χρήση της λέξης. Με ποια ή ποιες σημασίες χρησιμοποιείται συνήθως η λέξη στα κείμενα αυτά; Να αιτιολογήσετε τις σκέψεις σας σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, αναφέροντας σχετικά παραδείγματα.
5. Μια περιήγηση στο χώρο του διαδικτύου δείχνει ότι το τυραννικό πολίτευμα της αρχαιότητας, αναβίωσε στη νεότερη ευρωπαϊκή ιστορία με άλλες μορφές. Καλείστε, αφού προβληματιστείτε για την παραπάνω θέση, να αναζητήσετε, να συλλέξετε υλικό και πληροφορίες, να τα αξιολογήσετε και να συνθέσετε μια πολυτροπική παρουσίαση, σε ένα ανάλογο λογισμικό, για μία τέτοια περίοδο της νεότερης ευρωπαϊκής ιστορίας, στο χώρο της νότιας Ευρώπης. Να επιμείνετε ιδιαίτερα στις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν για την άσκηση της εξουσίας. Εάν διαφωνείτε με την αρχική θέση της δραστηριότητας, να αιτιολογήσετε την επιλογή σας, σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου. Εάν δυσκολεύεστε να βρείτε κάτι σχετικό, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ως αφετηρία τον παρακάτω διαδικτυακό τόπο του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου [Τα δικτατορικά καθεστώτα της Μεσοπολεμικής Ευρώπης \(1917 - 1939\)](#).
6. Ο Τσόρτσιλ είπε κάποτε: «κανείς δεν ισχυρίστηκε ότι η Δημοκρατία είναι τέλεια ή πάνσοφη. Αντίθετα, όπως έχει ήδη ειπωθεί, η Δημοκρατία είναι η χειρότερη μορφή διακυβέρνησης –αν εξαιρεθούν βέβαια όλες οι άλλες μορφές που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν» (Μαλιγκούδης, 2000). Λαμβάνοντας ως αφορμή το παραπάνω απόσπασμα αλλά και χρησιμοποιώντας ό,τι κρίνετε αναγκαίο είτε από τις προηγούμενες δραστηριότητές σας είτε από το [8ο](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

κεφάλαιο της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, καλείστε να αποστείλετε μία επιστολή σε μια πολιτική εφημερίδα, τη διεύθυνση της οποίας μπορείτε να την αναζητήσετε στο διαδίκτυο. Σε αυτήν την επιστολή εκφράζετε τις απόψεις σας για τη Δημοκρατία, για τα χαρακτηριστικά της, τις προϋποθέσεις για τη σωστή λειτουργία της και ό,τι άλλο εσείς κρίνετε απαραίτητο. Φυσικά, μπορείτε να την αναρτήσετε και στο ιστολόγιο της τάξης σας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΑ – ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ (Δ΄ Ομάδα)↑

Δεν καταφεύγουμε στη λύση Αντιγραφή-Επικόλληση σε καμία δραστηριότητα. Αντίθετα, γράφουμε με δικά μας λόγια, λαμβάνοντας υπόψη και το επικοινωνιακό πλαίσιο της αντίστοιχης δραστηριότητας. Η αξιολόγηση της εργασίας σας θα γίνει και βάσει αυτών των κριτηρίων.

1. Προσπαθήστε να φέρετε στη μνήμη σας τα πολιτεύματα της αρχαίας Ελλάδας. Καλείστε να παρουσιάσετε τη διαδοχική τους εξέλιξη και τα βασικά τους χαρακτηριστικά σε έναν [εννοιολογικό χάρτη](#). Εναλλακτικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε οποιοδήποτε άλλο λογισμικό αρκεί να φαίνεται παραστατικά η διαδοχή των πολιτευμάτων και τα χαρακτηριστικά τους. Το κεφάλαιο [Η πόλη κράτος και η εξέλιξη του πολιτεύματος](#) από την Ιστορία της Α΄ Γυμνασίου σίγουρα θα σας βοηθήσει.
2. Μελετήστε το παράθεμα από τις [«Ιστορίες» του Ηροδότου](#) που αναφέρεται στα επιχειρήματα του Δαρείου αναφορικά με τα πολιτεύματα της [ολιγαρχίας](#), της [δημοκρατίας](#) και της [μοναρχίας](#). Γράψτε με τη μορφή σημειώσεων, σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, τα επιχειρήματα του ομιλητή υπέρ και κατά των πολιτευμάτων που εξετάζονται. Κατόπιν, να διατυπώσετε τις δικές σας σκέψεις σε 50-70 λέξεις, για όσα διαβάσατε.
3. Ένας τύραννος του αρχαίου ελληνικού κόσμου ήταν ο **Περίανδρος** της Κορίνθου. Καλείστε, σε ένα λογισμικό παρουσίασης, να σκιαγραφήσετε την προσωπικότητα του Περίανδρου, επιμένοντας στις μεθόδους που χρησιμοποίησε για την άσκηση της εξουσίας του. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τους παρακάτω διαδικτυακούς τόπους ή να βρείτε εσείς άλλους από τη περιήγησή σας στο διαδίκτυο, αρκεί να τους αναφέρετε και να μπορείτε να αιτιολογήσετε προφορικά αυτή σας την επιλογή.
 - [«Έκοβε τα στάχνα που εξείχαν»](#)
 - [Περίανδρος](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ο [«Ο σοφός τύραννος»](#)

4. 4. Μεταφερθείτε στα ηλεκτρονικά λεξικά της [Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#). Γράψτε στο πλαίσιο τη λέξη «**τύραννος**» και βρείτε τη σημασία της. Πώς, κατά τη γνώμη σας, από την αρχική σημασία της λέξης «τύραννος» φτάσαμε στη σημερινή; Τι συμπεράσματα βγάξετε για την εξέλιξη της γλώσσας; Στη συνέχεια, πατήστε *Αποστολή στα Σώματα*, για να δείτε σε αυθεντικά κείμενα τη χρήση της λέξης. Με ποια ή ποιες σημασίες χρησιμοποιείται συνήθως η λέξη στα κείμενα αυτά; Να αιτιολογήσετε τις σκέψεις σας σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου, αναφέροντας σχετικά παραδείγματα.
5. Μια περιήγηση στο χώρο του διαδικτύου δείχνει ότι το τυραννικό πολίτευμα της αρχαιότητας, αναβίωσε στη νεότερη ευρωπαϊκή ιστορία με άλλες μορφές. Καλείστε, αφού προβληματιστείτε για την παραπάνω θέση, να αναζητήσετε, να συλλέξετε υλικό και πληροφορίες, να τα αξιολογήσετε και να συνθέσετε μια πολυτροπική παρουσίαση, σε ένα ανάλογο λογισμικό, για μία τέτοια περίοδο της νεότερης ευρωπαϊκής ιστορίας, στο χώρο της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης. Να επιμείνετε ιδιαίτερα στις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν για την άσκηση της εξουσίας. Εάν διαφωνείτε με την αρχική θέση της δραστηριότητας, να αιτιολογήσετε την επιλογή σας, σ' ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου. Εάν δυσκολεύεστε να βρείτε κάτι σχετικό, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ως αφετηρία τον παρακάτω διαδικτυακό τόπο του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου [Τα δικτατορικά καθεστώτα της Μεσοπολεμικής Ευρώπης \(1917 - 1939\)](#).
6. Ο Τσόρτσιλ είπε κάποτε: «κανείς δεν ισχυρίστηκε ότι η Δημοκρατία είναι τέλεια ή πάνσοφη. Αντίθετα, όπως έχει ήδη ειπωθεί, η Δημοκρατία είναι η χειρότερη μορφή διακυβέρνησης –αν εξαιρεθούν βέβαια όλες οι άλλες μορφές που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν» (Μαλιγκούδης, 2000). Λαμβάνοντας ως

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αφορμή το παραπάνω απόσπασμα αλλά και χρησιμοποιώντας ό,τι κρίνετε αναγκαίο είτε από τις προηγούμενες δραστηριότητές σας είτε από το [8ο κεφάλαιο](#) της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, καλείστε να αποστείλετε μία επιστολή σε μια πολιτική εφημερίδα, τη διεύθυνση της οποίας μπορείτε να την αναζητήσετε στο διαδίκτυο. Σε αυτήν την επιστολή εκφράζετε τις απόψεις σας για τη Δημοκρατία, για τα χαρακτηριστικά της, τις προϋποθέσεις για τη σωστή λειτουργία της και ό,τι άλλο εσείς κρίνετε απαραίτητο. Φυσικά, μπορείτε να την αναρτήσετε και στο ιστολόγιο της τάξης σας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Όπως προτείνει ο συντάκτης του σεναρίου, η δόμησή του επιτρέπει στον διδάσκοντα να ασχοληθεί μόνο με το 2^ο Φύλλο Εργασίας, εφόσον τίθενται χρονικοί περιορισμοί. Σε αυτήν την περίπτωση φροντίζει να προηγηθεί η μετάφραση του κειμένου.

Η τελευταία ερώτηση του 2^{ου} Φύλλου Εργασίας επιτρέπει στο μαθητή να γράψει τη γνώμη του για τη Δημοκρατία, χωρίς κάποιες βοηθητικές ερωτήσεις. Ο εκπαιδευτικός, ανάλογα με το επίπεδο της τάξης στην οποία απευθύνεται το προτεινόμενο σενάριο, μπορεί να προσφέρει ένα πλαίσιο στο μαθητή μέσω βοηθητικών ερωτημάτων, όπως:

- Ποιες είναι οι βασικές αρχές της Δημοκρατίας;
- Γιατί θεωρείται δύσκολο πολίτευμα;
- Ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται, ώστε να λειτουργεί σωστά το δημοκρατικό πολίτευμα;
- Τι μπορούμε να κάνουμε στην καθημερινή μας ζωή, ώστε να συμβάλλουμε από την πλευρά μας στην εδραίωση δημοκρατικής συμπεριφοράς;

Πιθανόν, το θέμα της Δημοκρατίας θα μπορούσε να αναπτυχθεί σε Project στο πλαίσιο της ημιτυπικής εκπαίδευσης (Πολιτιστικά προγράμματα) και να εργαστούν οι μαθητές σε αυτό, όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, διερευνώντας πολλές πτυχές του θέματος. Σε αυτήν την περίπτωση θα μπορούσε να συνεργαστεί και ο καθηγητής της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.

Επιπλέον, στο 2^ο Φύλλο Εργασίας θα μπορούσε να ζητηθεί από τους μαθητές να ανατρέξουν σε λεξικά Αγγλικών, Γαλλικών, Γερμανικών, Ιταλικών, για να διαπιστώσουν τη σημασία της λέξης «τύραννος» που χρησιμοποιείται σε αυτές τις γλώσσες, καθώς οι αντίστοιχες λέξεις των γλωσσών αυτών προέρχονται απευθείας από την ελληνική λέξη «τύραννος». Πρόκειται για μια δραστηριότητα που την προτείνει και το Βιβλίο του Εκπαιδευτικού.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι ώρες που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση αυτού του σεναρίου ήταν αρκετά περισσότερες σε σχέση με αυτές που προβλεπόταν. Άξιζε όμως η υπέρβαση του προβλεπόμενου διδακτικού χρόνου, καθώς, όπως επισημαίνει και ο συντάκτης του, με το σενάριο δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να ασχοληθούν με ένα διαχρονικό θέμα, όπως αυτό της Δημοκρατίας και να προβληματιστούν δημιουργικά, αναφορικά με το δημοκρατικό τρόπο διακυβέρνησης. Πρέπει ωστόσο να παρατηρηθεί πως οι έξι προτεινόμενες δραστηριότητες των Φύλλων Εργασίας της Β΄ Φάσης είναι πολλές και δεν μπορούν αντικειμενικά να διεκπεραιωθούν σε ένα διδακτικό δίωρο, γιατί οι μαθητές δεν έχουν ακόμη διδαχτεί τα κεφάλαια Νεότερης Ιστορίας ούτε τα αντίστοιχα της Πολιτικής και Κοινωνική Αγωγής, που σχετίζονται με αυτές τις δραστηριότητες. Μια πρόταση θα ήταν ίσως να μετατεθεί χρονικά η διδασκαλία του κειμένου της Ενότητας 3 Α και η εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου το τελευταίο τρίμηνο του σχολικού έτους, όταν τα σχετικά κεφάλαια Ιστορίας και Αγωγής θα έχουν ήδη προηγηθεί και οι μαθητές θα μπορούν με μεγαλύτερη άνεση να τα διαχειριστούν και αντίστοιχα να εμβαθύνουν στις προβλεπόμενες δραστηριότητες.

Στην παρούσα εφαρμογή στην Α΄ Φάση οι μαθητές μέσω της ελκυστικής για αυτούς διαδικασίας να κατακτήσουν την αποτελεσματική χρήση του εννοιολογικού χάρτη ([Text2MindMap](#)) συνειδητοποίησαν τη συντακτική δομή του αρχαίου κειμένου (σχέσεις εξάρτησης, υπόταξης κλπ) και το προσέγγισαν νοηματικά με μεγαλύτερη ευχέρεια. Η εμβάθυνση στο περιεχόμενό του επιτεύχθηκε στη Β΄ και τη Γ΄ Φάση και αποτυπώθηκε όχι τόσο στις γραπτές δραστηριότητες (οι περισσότερες δυστυχώς έφεραν το στίγμα της *Αντιγραφής - Επικόλλησής*) όσο στη ζωνρή συμμετοχή τους στην προφορική συζήτηση που ακολούθησε τις παρουσιάσεις των εργασιών.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιγκότσκι, Λ. (1988). *Σκέψη και Γλώσσα*. Αθήνα: Γνώση.

Γιάννου, Τ. (2010). Οι ΤΠΕ στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών. Στο: *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, Β' έκδοση Αναθεωρημένη & Εμπλουτισμένη* (σελ. 100-124). Πάτρα: ΙΤΥ.

Κουτσογιάννης, Δ. (2010α). Σενάρια: δομή και αξιολόγηση εκπαιδευτικών σεναρίων. Στο: *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, Β' έκδοση Αναθεωρημένη & Εμπλουτισμένη* (σελ. 331-356). Πάτρα: ΙΤΥ.

Κουτσογιάννης, Δ. (2010β). Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ. Στο: *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, Β' έκδοση Αναθεωρημένη & Εμπλουτισμένη* (σελ. 71-99). Πάτρα: ΙΤΥ.

Κουτσογιάννης, Δ. (2011). Σενάρια: δομή και αξιολόγηση εκπαιδευτικών σεναρίων. Στο: *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης, Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, Α' έκδοση* (σελ. 360-404). Πάτρα: ΙΤΥ.

http://filologostpe.files.wordpress.com/2012/10/yliko_pe02-201106.pdf [12-1 2015]

Μανδραβέλης, Π. (2009). Οι συνέπειες των μικρών πραγμάτων. Εφημερίδα «Η Καθημερινή». 07-06-2009.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στην Α΄ Ομάδα του 1^{ου} Φύλλου Εργασίας δίνεται ο παρακάτω χωρισμός των προτάσεων, προκειμένου να διευκολυνθούν στη συντακτική επεξεργασία του κειμένου.

Χωρισμός προτάσεων

(Εἰ δὲ σὺ οἶει) (ὡς πλείω ἔχων τῶν ἰδιωτῶν κτήματα ὁ τύραννος διὰ τοῦτο καὶ πλείω ἀπ' αὐτῶν εὐφραίνεται), | οὐδὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ὧ̅ Σιμωνίδη|, ἀλλ' [ὥσπερ οἱ ἀθληταὶ οὐχ (ὅταν ἰδιωτῶν γένωνται κρείττονες), τοῦτ' αὐτοὺς εὐφραίνει], ἀλλ' (ὅταν τῶν ἀνταγωνιστῶν ἦττους), (τοῦτ' αὐτοὺς ἀνιᾶ), [οὕτω καὶ ὁ τύραννος οὐχ (ὅταν τῶν ἰδιωτῶν πλείω φαίνεται ἔχων), τότ' εὐφραίνεται], ἀλλ' (ὅταν ἐτέρων τυράννων ἐλάττω ἔχη), | τοῦτω λυπεῖται|. τοῦτους γὰρ ἀνταγωνιστὰς ἡγεῖται αὐτῶ τοῦ πλοῦτου εἶναι.

Διευκρινήσεις:

(...): Δευτερεύουσα πρόταση.

/.../: Κύρια πρόταση.

[...]: Κύρια ή δευτερεύουσα πρόταση, μέσα στην οποία βρίσκεται μια άλλη δευτερεύουσα πρόταση.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ